

Svar på revisionsrapport - Granskning av ekonomistyrning och resursutnyttjande avseende verksamheten för placeringar av barn och unga

Tierps kommuns revisorer har uppdragit till KPMG att granska ekonomistyrningen och resursutnyttjandet avseende verksamheten för placeringar av barn och unga.

I granskningen lyfts ett antal förbättringsområden fram. Kommunens revisorer begär in ett yttrande över granskningens slutsatser senast den 30 juni 2022.

I rapporten redovisas hur verksamheten är organiserad, vilket uppdrag som finns, kostnadsutveckling och utvecklingsarbete som gjorts för att försöka bromsa de ökade kostnaderna, och de ökade sociala utmaningarna i kommunen.

Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte är att ekonomistyrningen och resursutnyttjandet avseende verksamheten för placeringar barn och unga behöver förbättras.

I granskningen framkommer att antal punkter där KPMG anser att verksamheten behöver utveckla sitt arbete. I stort bedömer verksamheten att mycket redan görs på de uppmärksammade områdena. Nedan följer rapportens förslag till åtgärder med verksamhetens kommentarer och bedömningar.

Säkerställa att uppföljningen av insatsernas resultat utvecklas.

Barn och unga som placeras av Tierps kommun följs noga. Var tredje månad omprövas placeringar av utskottet för barn och unga. Inför detta har socialsekreterare träffat den unge, och personal på aktuellt HVB-hem, och följer upp hur det gått och hur man följer den genomförandeplan som tagits fram för den enskilde. En utredning görs och läggs fram till utskottet som beslutsunderlag. Det finns ett lagkrav om att ompröva ärendet var sjätte månad men utskottet för barn och unga följer upp ärenden tätare för att det bedöms som viktigt. Utskottet får underlaget och fattar beslut om placering. Däremot behöver verksamheten bli bättre på att utvärdera egna öppenvårdsinsatser. För att se vilka insatser som fungerar och vad som behöver förändras. Ett utvecklingsarbete kring utvärdering av öppenvården

---

är påbörjat. Regionens FoU (Forskning och utveckling) verksamhet har precis bjudit in till ett utvecklingsarbete i individbaserad systematisk uppföljning vilket verksamheten kommer att delta i.

Säkerställa att uppföljningen av volymer och dygnskostnader utvecklas.

Under 2021 har ett utvecklingsarbete skett när det gäller uppföljning och uppföljningsrapporter som kommer att redovisas för utskottet tertial 1, tertial 2 och för helår. I detta arbete har statistiska variabler tagits fram för att ansvariga chefer, och utskottet, bättre ska kunna följa verksamheten och dess kostnader. Rapporten har utformats i dialog med utskottets ordförande. Verksamhetens bedömning är att det idag finns en bra bild över verksamhetens volymer och kostnader. Däremot är det svårt att göra bedömningar för framtiden eftersom förändringar sker snabbt.

Under 2021 har placeringarna brutits ner i SIS institutioner, utredningshem, stödboende, hem för vård eller boende, HVB, och familjehem för att lättare kunna följa kostnaderna för respektive placeringsform.

Säkerställa kvalitetsuppföljning och avtalsefterlevnad avseende upphandling av HVB.

Merparten av de HVB placeringar som görs sker inom ramavtal som har gjorts via Sveriges kommuner och regioner, SKR.

ADDA, som är SKR:s enhet för ramavtalsupphandlingar, har informerat om att de följer upp de upphandlade verksamheterna på flera olika sätt, bland annat görs löpande ekonomiska kontroller, en årlig obligatorisk enkät under hela ramavtalsperioden och en fördjupad uppföljning av verksamheten. När placerande kommuner upptäcker avvikelser på HVB hem ska detta meddelas till ADDA, som gör en avstämning med berörd verksamhet.

Vid flera placeringar har Tierps kommun fått en högre dygnskostnad efter avrop från avtalet än kommunen upphandlat platsen själv. Detta kommer att rapporteras till ADDA om det inträffar framöver då syftet med upphandling är att få ett lägre pris. När det gäller placeringar hos Statens institutionsstyrelse, SIS, så finns det inga alternativ då det endast är myndigheten som får bedriva denna typ av verksamhet. SISvården, som vårdar ungdomar enligt Lag om vård av unga, LVU, är dyra placeringar som kostar mellan 5000 – 10 000 kronor per dygn.

I de fall Individ- och familjeomsorgen upphandlar externa insatser utanför ramavtal tas referenser, kontroll av tillstånd, ev anmärkningar etc Det behöver tas fram rutiner för hur dessa kontroller ska gå till och hur avvikelser dokumenteras och tillvaratas vid kommande upphandlingar. Skälet till varför upphandling görs utanför ramavtal dokumenteras enligt upphandlingsrutin.

Se över fördelningen av budget så att den blir ett verktyg att styra utifrån.

Verksamheten har en bra dialog med kommunstyrelsen om resurser. Det är svårt att bedöma kostnaderna när en budget upprättas. Placeringarna görs utifrån lagkrav och det går inte att undvika placering pga. medelsbrist. Det är utskottet för barn och ungdom som fattar beslut om att placera barn. Det görs regelbundna prognoser och bokslut, verksamhetschef har en dialog med kommunstyrelsen utifrån resultaten. Historiskt har de tilldelade medlen inte räckt pga att behoven ökat under året. Verksamheten har fått ett tillskott vid flera tillfällen för att täcka ökade kostnader, men behoven har blivit ännu större. Det finns flera faktorer som spelar in. Behoven har ökat, antalet anmälningar om att barn far illa har ökat med 196 % under perioden 2017-2021. Dygnskostnaden har ökat beroende på marknadskrafter, och slutligen så har verksamheten förlorat en hel del intäkter i form av statsbidrag. En placering kan kosta mellan två- till fyra miljoner kronor på årsbasis. Det är svårt att bedöma vad en realistisk budget är. Tierps kommun har höga kostnader jämfört med många andra kommuner. Verksamhetens bedömningar är adekvata när det gäller LVU ansökningar då domstolen i princip fastställer alla ärenden till kommunens fördel. Öppenvården har utvecklats och verksamhetens bedömning är att inga onödiga placeringar görs. Även på andra områden ligger Tierps kommun högt exempelvis höga ohälsotal, hög arbetslöshet och höga kostnader för försörjningsstöd.

Utifrån att budget ska fungera bättre som styrmedel kan det diskuteras hur internbudgeten fördelas. I dagsläget ligger stort underskott på övergripande administration då verksamhetschefen har fördelat mer pengar till enhetscheferna för att dessa ska ha en möjlighet att nå en budget i balans. En förändring av detta arbetssätt medför att budgeten för placerade barn blir ännu svårare att få ihop, men den förblir oförändrad på totalen inom verksamhetsområdet individ och familj. Framöver planerar verksamheten att budgetera tilldelning av medel med större bärighet på utfall av respektive del inom verksamheten. Det kommer resultera i att ökade kostnader eller uteblivna intäkter under innevarande år direkt kommer ge signal om eventuellt underskott inom den aktuella delen. Dock är exempelvis uteblivna statsbidrag eller behov av placeringar något som är svårt att undvika när de uppstår och i det fallet är budgetram ett svagt verktyg för verksamhetsstyrning. Däremot ger det en bättre analysgrund för framtiden och bättre bild av behovet av finansiering av verksamheten som helhet.

Det är många barn och unga i Tierps kommun som behöver stöd av socialtjänsten. Tack vare stora satsningar har kvaliteten på verksamheten förbättrats. Förbättrad egenkontroll med ett årshjul för systematiskt kvalitetsarbete, inrättande av åtta nya handläggartjänster, förstärkning av ledningsstrukturen inom enheten för barn och unga, där införande av tre arbetsledartjänster inom myndighet barn och unga ger verksamhetsnära

---

stöd, samt extra resurser och förändrade arbetssätt inom öppenvården för barn och unga är exempel på satsningar som gjorts. För att kunna minska kostnaderna i framtiden är det viktigt att fortsätta att bygga upp våra öppna insatser men också att fortsätta och utveckla våra tidiga och förebyggande insatser i samarbete med bland annat förskola, skola och kultur och fritid.

I det stora hela så har utvecklingsarbete redan påbörjats på samtliga områden som KPMG:s rapport lyfter fram.

De påbörjade och planerade åtgärderna bedöms som tillräckliga för att möta de utvecklingsområden, gällande ekonomisk styrning och resursutnyttjande för verksamheten placering av barn och unga, som KPMG lyfter fram i sin granskning.

Mikael Sjöberg
Verksamhetschef
Individ- och familjeomsorg
